

195. DIVADELNÍ SEZÓNA V ÚPICI
SPOLEK DIVADELNÍCH OCHOTNÍKŮ ALOIS JIRÁSEK
VĚNOVÁNO 100. VÝROČÍ ZALOŽENÍ SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

PRODANÁ NEVĚSTA

BEDŘICH SMETANA
KOMICKÁ ZPĚVOHRA NA SLOVA KARLA SABINY

Bedřich Smetana

PRODANÁ NEVĚSTA

Komická zpěvohra na slova Karla Sabiny

koncepce projektu
pěvecké nastudování
hudební nastudování
kostýmní výprava
scénická výprava
režie

Miloslav Klíma, Jiří Vyšhlíd, Josef Krofta, Petr Matásek
Iveta Aman
Zdeněk Möglichen
Květa Krhánková, Irena Vylíčilová
Vladimír Hetflejš, Jiří Kobr, Michal Vejběra, Irena Vylíčilová
Vladimír Hetflejš

Mařenka
Jeník
Kecal
Vašek
Ludmila
Krušina
Háta
Mícha
Esmeralda
Principál

Iveta Aman / Vladimíra Machová
Čeněk Mach
Pavel Mach
Ladislav Lysický / Bohumil F. Maliňák
Jana Hüblova
Zdeněk Vylíčil / Petr Košťál
Marie Píšová / Eva Jörková
Pavel Macek / Petr Košťál
Pavčina Suková / Kamila Gottsteinová
Jaroslav Jebošek / Vladimír Hetflejš

vesničané, komedianti

Zdeněk Dietrich, Renata Galuščáková, Kamila Gottsteinová, Nina Hetflejšová, Stella Hetflejšová, Eva Jörková, Jana Kadaníková, Jindřiška Kleinerová, Kateřina Koberová, Petr Košťál, Helena Košťálová, Lukáš Králík, Květa Krhánková, Dagmar Machová, Vladimíra Machová, Bohumil F. Maliňák, Milan Menšík, Milan Nývlt, Irena Oktábcová, Matěj Píša, Petra Rudelová, Pavčina Suková, Eva Šlegrová, Barbora Šrůtková, Blanka Vylíčilová ml., Irena Vylíčilová

harmonika, kytara
klávesy
housle
trubka
klarinet
zobcová flétna / housle
zobcová flétna
kontrabas
basová kytara
saxofon
bicí

Irena Podlipná
Eva Slaninová
Vít Hejna, Klára Hejnová, Matěj Kraus, Martina Skučková, Drahomíra Tvrdíková
Jaroslav Suchánek / Ondřej Trachta
Jiří Cabicar / Tomáš Trachta
Markéta Vránová
Petra Havlová / Barbora Nývltová / Lucie Tučková
Miroslav Podlipný
Jiří Havelka
Vladimíra Machová
Martin Aman / Jakub Dřevecký / Hynek Pacák

výroba kostýmů

Lenka Jará, Eva Jörková, Jana Kadaníková, Jindřiška Kleinerová, Monika Kopecká, Květa Krhánková, Jana Kulhánková, Dagmar Machová, Vladimíra Machová, Pavčina Suková, Eva Šlegrová, Dana Teichmanová, Zdeňka Vodičková, Irena Vylíčilová

rekvizity
stavba scény

Jana Kadaníková, Marie Píšová
Petr Košťál, Čeněk Mach, Pavel Mach, Milan Menšík, Oldřich Štika, Zdeněk Vylíčil, Marek Zvelebil

světla
asistent světél
zvuk
představení řídí
fotograf inscenace
video / film
plakát
grafika programu
asistent produkce
asistent režie
produkce

Karel Roubík ml., Jana Sedláčková
Kateřina Hofmanová, Jana Krejcarová, Radka Synáčová
Pavel Macek, Zdeněk Möglichen, Marek Zvelebil
Milena Pletánková
Josef Červený, Bohdan Holomíček, Ctibor Košťál, Petr Košťál
Jiří Středa
Petr Košťál, Petr Scháněl
Aleš Hetflejš
Hana Štiková, Irena Vylíčilová
Jana Sedláčková
Vladimír Hetflejš, Jana Hüblova, Zdeněk Vylíčil

**Celostátní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti a mládež
Popelka Rakovník**

Spolek divadelních ochotníků A. Jirásek – 200 let divadla v Úpici

21. října 2023

**Bedřich Smetana a Karel Sabina
PRODANÁ NEVĚSTA**

DNES HRAJÍ

Mařenka	Iveta Jonová
Jeník	Kryštof Menšík
Vašek	David Lauermann
Kecalka	Irena Vylíčilová
Principál	Jaroslav Jebousek
Krušina	Zdeněk Vylíčil
jeho žena Ludmila	Jana Hübllová
Mícha	Pavel Macek
jeho žena Háta	Marie Píšová
Esmeralda	Kamila Gottsteinová

hudba

Kristýna Kuhnová (saxofon) – Tomáš Kuťák (kytara) – Marie Martincová (housle)
Hynek Pacák (bicí) – Irena Podlipná (harmonika) – Mirek Podlipný (kontrabas)
Martina Skučková (housle) – Eva Slaninová (klávesy) – Jarda Suchánek (trubka)
Markéta Vaculovičová (housle) – Markéta Vránová (zobcová flétna)

vesničané a cirkusáci

Zdeněk Dietrich – Irena Hetflejšová – Stella Hetflejšová – Eva Jörková
Jana Kadaníková – Jindřiška Kleinerová – Petr Košťál – Pavel Kožušník
Kateřina Kožušníková – Květa Krhánková – Lada Kubová – Bohumil Maliňák
Matyáš Nývlt – Matěj Píša – Valerie Vylíčilová

technika

Ondřej Hájek – Milena Pletánková – Karel Roubík – Radka Synáčová
Oldřich Štika – Hana Štiková – Marek Zvelebil

pěvecké nastudování, hudební nastudování, kostýmy

Iveta Jonová – Zdeněk Möglichen – Květa Krhánková – Irena Vylíčilová

produkce a režie

Zdeněk Vylíčil – Jana Hübllová – Vladimír Hetflejš

Začátek příběhu Prodané nevěsty

Po roce 1860 sice nastal díky uvolnění politických poměrů v rakouské monarchii prudký rozvoj českých spolků, institucí a umělecké tvorby, ale tento vývoj byl pouhým předpokladem budoucí možné kvality, zatímco česká společnost se v mnoha ohledech nacházela pouze v plenkách. Nadšení, že od nynějška už budeme „světoví“, se mísilo s rozpaky a nejistotou, jak toho vlastně dosáhnout. (Ruku na srdce – tato situace nám Čechům není cizí ani dnes.)

Koncepční otázky řešila celá probouzející se česká společnost, školství, věda, literatura, hudba atd. Velké diskuse se vedly okolo zásadní otázky – co má být specificky česká hudba, česká opera. V této atmosféře si objednal Bedřich Smetana u Karla Sabiny libreto pro komickou operu.

První verzi ve formátu pouhé aktovky Smetana ihned Sabinovi vrátil. Žádal celovečerní dílo. Na druhé verzi Smetana již začal pracovat, ale stále text upravoval a přepracovával, někdy sám, jindy se Sabinou. Smetana toužil

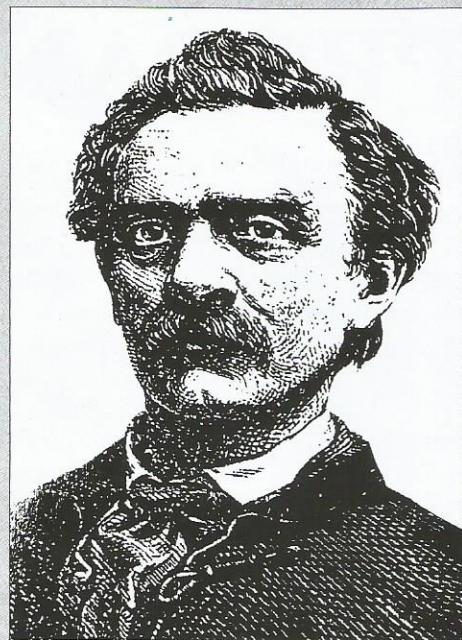
a „Proč bychom se netěšili“ se nicméně záhy zpívalo po pražských ulicích.

Smetana své dílo stále zdokonaloval. Vsazoval nové výstupy, jiné škrtal nebo přesouval sled obrazů. Když se v roce 1870 jednalo o uvedení v Petrohradě, rozhodl se výrazně seškrtat prózu a nahradit ji svižnými zpívanými recitativy.

Padesátá repríza se konala 24. 10. 1874. Podivným řízením osudu dirigoval Bedřich Smetana všech 49 předchozích repríz, jubilejní 50. představení už ne. Krátce před tím zcela ohluchl. Sté představení 5. 5. 1882 bylo velkou národní slavností. Nové velké české Národní divadlo se otevíralo 18. 11. 1883 Smetanovou „Libuší“, ale už za pět dnů slavila vítězný vstup do Národního divadla Prodaná nevěsta.

Dílo tak populární nemohlo ujít ani cizině. Rozhodující bylo uvedení na divadelní výstavě ve Vídni r. 1892. Úspěch byl tak senzační, že od této chvíle šla Prodaná nevěsta světem. V roce 1908 byla na repertoáru více než stovky světových jevišť.

Karel Sabina

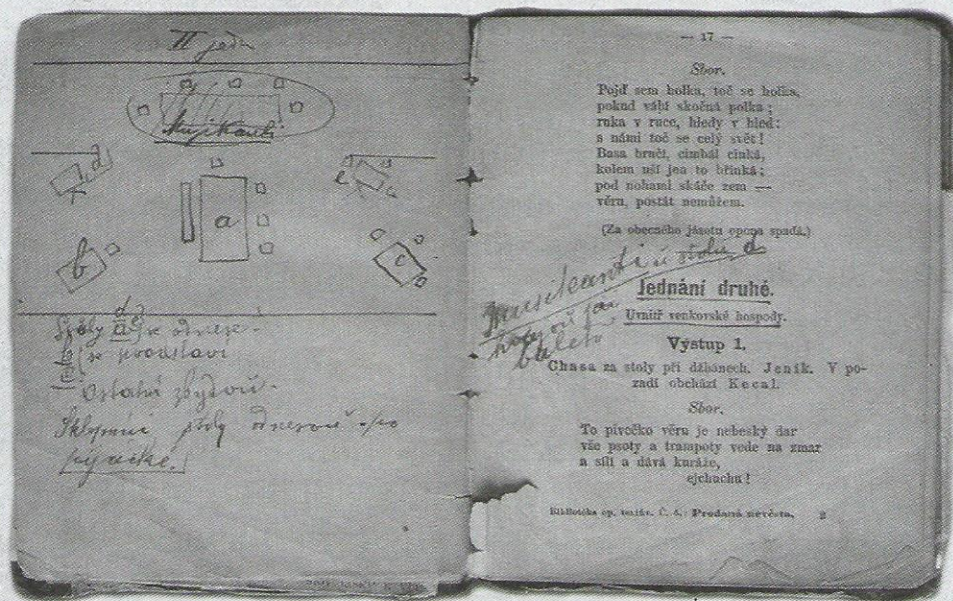

Český radikální demokrat, publicista, spisovatel a literární kritik Karel Sabina se narodil 29. 12. 1813. Dětství prožil v bídě. Vystudoval gymnázium a dva roky filozofie. Od roku 1834 studoval práva, studium nedokončil a začal se živit literární činností. Byl znám svou výbornou pamětí, perfektní výřečností a velmi snadným psaním článků, veršů i prózy. Kromě spisovatelské profese byl významným literárním kritikem. Blízkým přítelem Sabiny byl Karel Hynek Mácha.

Karel Sabina měl vůdčí postavení mezi radikálními demokraty. Přednášel na politických shromážděních a stal se jejich mluvčím v české politice. Na jaře 1848 převzal po Havlíčkovi redakci Pražských novin a Včely, v roce 1849 redakci novin Lípy slovanské. V květnu byly odhaleny jeho přípravy na povstání českých radikálů a byl zatčen. V únoru 1853 byl odsouzen k trestu smrti. Nakonec mu byl trest zmírněn na 18 let, v roce 1857 byl po amnestii propuštěn.

Po návratu z vězení čelil atmosféře Bachova absolutismu a žil ve velmi chudých podmínkách. Když ale v 60. letech došlo k oživení českého politického života, svítla pro Sabinu naděje. Vydal velké množství povídek i několik románů. Některé se ale pro svoji povrchnost, snahu po senzaci a po okamžitém úspěchu nezařadily mezi nejlepší díla. Také Sabinova dramatická tvorba, kromě některých zdařilých libret, nebyla nejlepší.

Veřejný život pro něj ale skončil v létě 1872, kdy tajně předal zprávu pražské policii. Veřejnost se to dozvěděla, byl prohlášen za vlasteneckého zrádce a jeho jméno zmizelo z pulů

Nejstarší známá režijní kniha Prodané nevěsty (1882)

po komické opeře, ale současně chtěl pravdivý a životný příběh z českého venkova. Velmi zvažoval každé slovo, každý verš.

Premiéra byla 30. 5. 1866. Některé prameny uvádějí, že neměla úspěch, jiné hodnotí premiéru pozitivně, ale obecně se uvádí, že byla poznamenána krajně nevhodným termínem na samotném počátku války, kdy mnozí Pražané opustili město a na divadlo nikdo neměl pomyšlení. „Znám jednu dívku“

Hodnotí-li hudební odborníci tuto Smetanovu operu z ryze odborného hlediska bez nacionálně idealizujících pohnutek, shodují se, že v polovině předminulého století vyšlo z českého prostředí první dramatické dílo, ne-li první umělecké dílo vůbec, které dosahovalo skutečně mezinárodních parametrů. Vezmeme-li v úvahu stav české národní společnosti a kultury té doby, šlo o zázrak!

českých knihkupectví. Na plakátech Prodané nevěsty nahradil jeho jméno jen monogram KS. Sabina se bránil tím, že ho k tomuto činu dohnala bída. Byl pak nucen za pravidelný měsíční plat podávat informace o událostech v české politice a o skutečích lidí, kteří mu byli často blízcí.

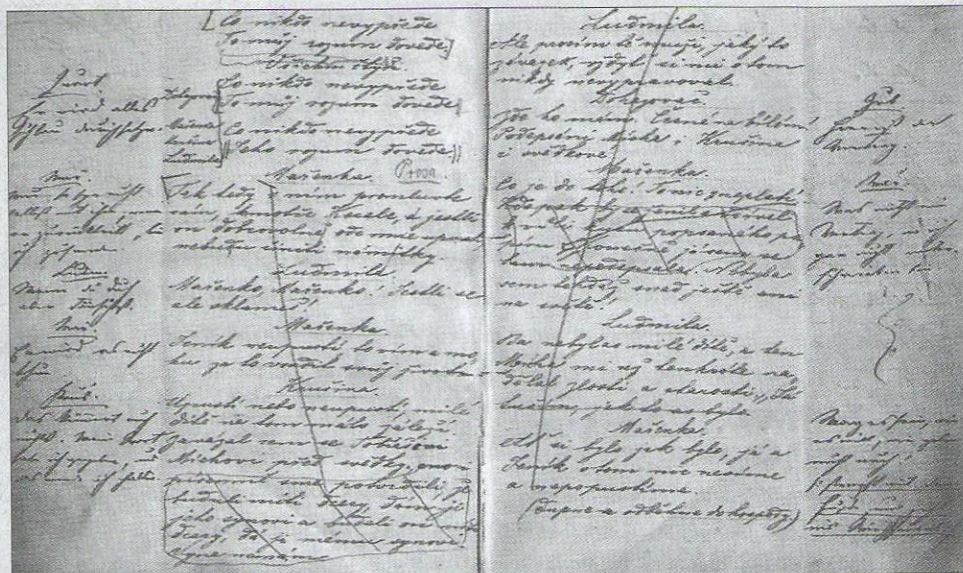
Literární činnost ale neukončil a své články publikoval pod pseudonymy. Zemřel ve velké bídě 7. 11. 1877 v Praze.

Bedřich Smetana

Narodil se v Litomyšli 2. 3. 1824. Pocházel ze středně zámožné sládkovské rodiny, jeho otec byl třikrát ženatý, takže Bedřich byl jedním z osmnácti jeho dětí. Od raného mládí ho otec vedl k hudbě, v pěti letech se učil hře na housle a klavír, záhy se věnoval i kompozici.

V deseti letech Bedřich utrpěl zranění, které zanechalo trvalé následky. Při klukovské hře s vrstevníky jim explodovala láhev se střelným prachem a Be-

Nejstarší dochované libreto Prodané nevěsty.

dřicha zasáhly střepiny do pravé tváře. Následoval bolestivý zánět postihující horní a dolní čelist a spánkovou kost. Důsledkem byla deformita tváře a přetrvávající bolestivost. Ve vyšším věku maskoval Smetana důsledky zranění plnovousem, který nosil z tohoto důvodu poněkud nesymetrický.

Jeho studentská léta byla velmi pestrá, otec se snažil o jejich úspěšný průběh, ale Bedřich čím dál více toužil po hudbě, takže jeho gymnaziální studium bylo často přerušované a málo úspěšné. Začal v Jindřichově Hradci, pak nastoupil do gymnázia v Jihlavě. Zde propadal depresím, nakonec uprosil otce, aby jej odtud ještě před koncem školního roku převedl na řádové gymnázium v Německém Brodě. Odtud přešel na akademické gymnázium v Praze. Velké město bylo plné kulturních podnětů, z nichž velký význam měla pro Smetanu zejména série koncertů Franze Liszta v březnu 1840. Nebylo divu, že se tím více zabýval hudbou, takže záhy oznámil tehdejšímu řediteli Josefu Jungmannovi, že z gymnázia vystupuje. Otec s tím přirozeně nesouhlasil, odvezl jej z Prahy a od následujícího školního roku ho zapsal na premonstrátské gymnázium v Plzni. Zde Bedřich v roce 1843 studia přece jen dokončil, byť s nevalným úspěchem. Pak odešel do Prahy s úmyslem věnovat se výhradně hudbě. Do deníku si tehdy zapsal: „S pomocí Boží budu jednou v technice Lisztem, v komponování Mozartem.“

V Praze se Smetana zapojil do umělecké společnosti Concordia a stal se domácím učitelem pěti dětí hraběte Leopolda Thuna. V této funkci navázal mnoho užitečných kontaktů mezi aristokracií i hudebníky a rodina Thuno-

vých zůstala po celý život jeho podporovatelkou. Současně zahájil studium kompozice u Josefa Proksche. V té době napsal velké množství cvičných skladeb, včetně své jediné klavírní sonáty.

Protože po studiu u Josefa Proksche působil od roku 1847 v Praze jako koncertní klavírista a hudební pedagog, rozhodl se založit v Praze hudební ústav (klavírní školu). Pražské nepokoje v červnu 1848, kterých se aktivně účastnil, jeho záměr komplikovaly, nicméně s finanční podporou rodičů a známých mohl od 8. srpna 1848 otevřít hudební ústav na Staroměstském náměstí.

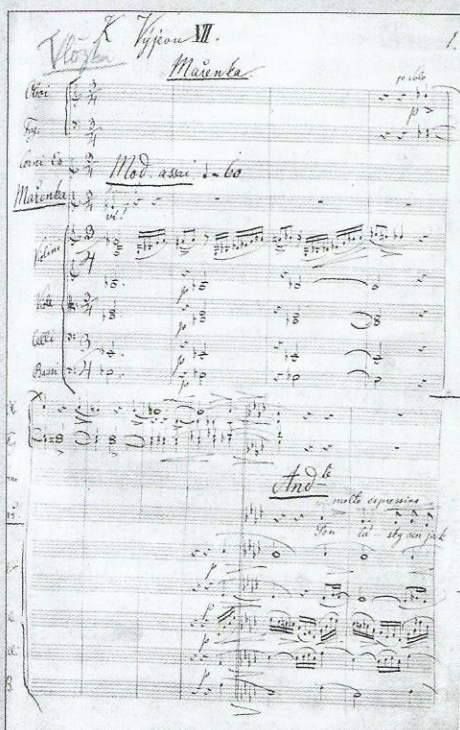
Škola zpočátku prosperovala a získala si dobré jméno žakovskými koncerty, vedle toho měl Smetana řadu soukromých žáček v aristokratických kruzích a krátce byl zaměstnán pro klavírní předehrávky u císaře Ferdinanda. Dobré majetkové situace mohl využít k založení rodiny. 29. srpna 1849 se oženil se svou dávnou láskou Kateřinou Otilií Kolářovou a měl s ní brzy čtyři dcery. Nadále dosti úspěšně vystupoval jako pianista a pokračoval i v komponování virtuózních klavírních kusů. Jeho specialitou se stávaly polky.

V polovině 50. let Smetanův rodinný život zasáhly vážné rány. Tři z jeho čtyř dcer zemřely. Smrt hudebně nejtalentovanější dcery Bedřišky otce velmi zasáhla a na její památku zkomponoval svou dosud nejmodernější a nejvýznamnější skladbu, Klavírní trio g moll (1855).

Rodinné problémy i nespokojenost s pouhým vyučováním, nemožností získat v Praze význačnější hudební postavení, snižující se příjmy z hudební školy i politicky tíživá situace přispěly k tomu, že Smetana využil příležitosti

a přijal ve švédském Göteborgu místo dirigenta Filharmonické společnosti. Současně se stal vyhledávaným učitelem hry na klavír pro místní dívky a dámy a významnou osobností göteborgské společnosti (1856–1861).

Jedním z důvodů, proč po pěti rocích Smetana opustil zajištěné postavení ve Švédsku a vrátil se do vlasti, bylo znatelné politické a společenské uvolnění v Čechách po publikaci císařského Říjnového diplomu (oficiální ukončení absolutismu). Smetana se ihned zapojil do společenského i uměleckého života. Byl uveden do Městské besedy, spoluzakládal Uměleckou besedu a 28. ledna 1863 byl zvolen prvním předsedou jejího hudebního odboru. V té době také usilovně zdokonaloval svou psanou i mluvenou češtinu (pocházel sice

Smetanova rukopisná partitura

z česky mluvící rodiny, ale dosud veškeré jeho vzdělání a téměř veškerý společenský kontakt probíhaly v němčině).

Politicky se brzy přiklonil k mladočeské frakci Národní strany a soupeření mladočechů se staročechy značně ovlivňovalo celou jeho další kariéru. Se zvláštním zájmem sledoval přípravu otevření Prozatímního divadla, první stálé české profesionální scény v Praze. Chtěl se v něm ucházet o místo prvního kapelníka a připravoval si k tomu půdu několika koncerty ve vlastní režii. Při obsazování kapelnického místa však úspěšný nebyl. Nezískal ani místo ředitele pražské konzervatoře a neuspěl ani se žádostí o rakouské umělecké stipendium. Pro obživu tedy k 1. září 1863 za-

ložil s přítelem, sbormistrem a skladatelem Ferdinandem Hellerem, hudební školu v paláci Lažanských.

Svou výkonnou uměleckou činnost v té době Smetana soustředil do své funkce sbormistra Hlaholu a do práce v Umělecké besedě. Vedle toho psal především do Národních listů kritiky hudebního života. Kritizoval zejména repertoár Prozatímního divadla, neodpovídající společenské a výchovné úloze divadla, ale také různé umění škodící provozní zvyklosti.

Hlavní svůj úkol však od návratu ze Švédska spatřoval v práci na české opeře. V únoru 1862 zakoupil od Karla Sabiny libreto k historické opeře Braniboři v Čechách. Práci na ní dokončil 23. dubna 1863 a stihl tedy (odloženou) uzávěrku operní soutěže vyhlášené hrabětem Janem Harrachem. Současně ji nabídl Prozatímnímu divadlu. Byla přijata až v roce 1865, přičemž ji nastudoval a sám řídil.

Velmi úspěšné přijetí u obecnstva i u kritiky upevnilo Smetanovo postavení jako jednoho z vedoucích českých skladatelů a vedlo k tomu, že Harrachova komise s výhradami přiznala Braniborům v Čechách 28. března 1866 první cenu 600 zlatých.

Bezprostředně po dokončení Braniborů požádal Smetana Sabinu o libreto ke komické opeře. Sabina první verzi libreta Prodané nevěsty dodal 5. července 1863, již 18. listopadu 1863 měla premiéru předehra, celá kompozice byla dokončena 15. března 1866. Po úspěchu Braniborů byla novinka zařazena na program Prozatímního divadla bez odkladu. Premiéra 30. května 1866 ale neměla velký ohlas. Situace se však vyvinula ve Smetanův prospěch, změna ve vedení divadla vedla ke jmenování Bedřicha Smetany 13. září 1866 prvním kapelníkem. Následující reprízy Prodané nevěsty již byly přijímány stále nadšeněji; v partituře však probíhaly nadále podstatné změny a teprve roku 1870 byla představena konečná verze.

Smetana přebíral kapelnickou funkci s programem učinit Prozatímní divadlo „centrálním střediskem veškerého domácího světa uměleckého“. V duchu Lisztova působení ve Výmaru zde chtěl postupně uvést „všechna mistrovská díla světová v nejpřesnější reprodukci“, současně však pěstovat zárodky svěbytné národní hudební kultury. Ze svých plánů ale musel z řady důvodů sletovat. Svůj dramaturgický program mohl Smetana realizovat jen v omezené míře.

Ateliérová fotografie historicky druhé představitelky Mařenky, sopranistky Terezie Rückauffové.

Limitovaly ho přitom nejen provozní a finanční otázky. Víra v obecnstvo, které spontánně rozeznává a přijímá předkládané umělecké hodnoty, musela ustoupit ohledům na konzervativní vkus pražského publika, jež dávalo přednost výpravným, zábavným nebo pěvecky efektním představením. Velkému zájmu se těšila opereta!

Ani v inscenační praxi se Smetanovi nepodařilo odstranit všechny nešvary, které dříve divadlu vytýkal. Oblíbená hostování cizích umělců, kteří si volili vesměs efektní úlohy ze známých, až ohraných oper, přispívala k repertoárové stagnaci; navíc zpívali i v českých představeních v cizích jazycích a dovoľovali si nejružnější manýry.

Jako první kapelník Prozatímního divadla zastával Smetana významné společenské postavení a účastnil se řady národně politických akcí. Nejvýznamnější pro něj byla slavnost položení základních kamenů Národního divadla 16. května 1868. Při poklepu na kámen pronesl Smetana později proslavené heslo „V hudbě život Čechů“, dokládající zvláštní význam hudby v procesu české národní emancipace v 19. století.

Smetanova skladatelská činnost ani v době kapelnického vytížení neustoupila stranou. Soustředila se pochopitelně na operu. Ihned po dokončení práce na

Prodané nevěstě začal Smetana pracovat na Daliborovi, tragické opeře z českých dějin na původně německé libreto Josefa Wenziga. Celá opera pak byla v partituru hotova 29. prosince 1867. Premiéra se konala 16. května 1868, v den položení základních kamenů Národního divadla; předcházela jí rovněž Smetanova Slavnostní přehra C dur. Premiérové přijetí bylo příznivé, ale již při první repríze se nedostávalo diváků. Rovněž kritika byla i od Smetanových přívrženců spíše zdrženlivá. Ani revize na základě kritických připomínek provedená roku 1870 nezvýšila oblibu díla a pro Smetanu byl neúspěch této opery, na níž si velice zakládal, doživotním zklamáním.

Koncem šedesátých let se začal zabývat Libuší, slavnostní operou původně určenou k zamýšlené korunovací císaře Františka Josefa I. českým králem. Když z ní však sešlo, určil ji Smetana pro otevření „velkého národního divadla“ a její uvedení odložil.

Smetanovo působení v kapelnické funkci, jeho tvorba i samotná osoba se staly předmětem rozsáhlých a vzrušených polemik vedených v denících i od-

borném tisku. Smetanovi byly činěny nejrůznější výčitky spojené s provozem divadla (prosazování vlastních oper na úkor jiných českých skladatelů, proněmecká orientace repertoáru, „enormní“ gáze, nedostatečně energické vedení souboru, favoritismus mezi sólisty atd.

Historicky ale měl největší význam estetický rozměr smetanovské debaty související s debatou o hudebních reformách Richarda Wagnera a proti tomu snaze definovat úlohu české národní opery a české hudby vůbec. F. L. Riegr prosazoval nutnost stavět národní hudbu na základech národní písně, Smetanovi byl vyčítán „wagnerismus“, a tím i poněmčování české hudby. Smetana sám své stanovisko formuloval v dopise A. Čechovi z 4. prosince 1882: „Já nepadám skladatele slovnutného žádného, já jen se obdivuju velikosti jejich, a vše přijímám pro sebe, co uznám za dobré a krásné v umění, a především pravdivé. Vy to už dávno u mne znáte, ale jiní to nevědí, a myslí si, že zavádím Wagnerismus!!! Mám dost co dělat ze Smetanismem, jen když ten sloh je poctivej!“

Spory o Smetanovo působení se ale vedle toho zařazovaly do prudkého poli-

tického boje mezi frakcemi staročeskou a mladočeskou, které mezi sebou mimo jiné soupeřily o vliv v Prozatímním divadle, v té době jedné z nejvýznamnějších národních institucí. Smetana se hlásil k mladočeské skupině.

Vše utichlo až po Smetanově ohluchnutí a odchodu z divadla. I po ztrátě sluchu dokázal složit řadu vrcholných děl. Jeho choroba se postupně zhoršovala, až přešla v šílenství. Zemřel v pražském ústavu pro choromyslné 12. 5. 1884.

Ačkoli jeho působení i tvorba vyvolávaly bouřlivé polemiky, stal se Bedřich Smetana ještě za svého života předním reprezentantem české hudby a národní kultury vůbec. Je tradičně označován za zakladatele moderní české národní hudby a výrazně ovlivnil následující generace českých skladatelů. Jeho dílo i osobnost jsou v českém prostředí předmětem soustavné pozornosti odborníků i interpretů, těší se značné oblibě u posluchačů a pronikly i do všeobecného povědomí. Ve světovém měřítku se však zájem o Smetanu zcela nerovná proslulosti Antonína Dvořáka nebo Leoše Janáčka.

Dračí příběh Prodané nevěsty

z rozhovoru s Miloslavem Klíma

Nápad udělat Prodanou nevěstu na loutkovém divadle byl dlouholetý sen Jana Dvořáka, bývalého ředitele divadla DRAK a především vynikajícího kumštýře a člověka. Často to opakoval, až jednou padlo ono kýžené: uděláme Honzovi radost. Bylo to spontánní a podíleli jsme se na tom všichni (pozn. redakce: Josef Krofta, Miloslav Klíma, Jiří Vyšehlid, Petr Matásek).

Nejprve jsem vyhledával verze opery, protože původně to byla zpěvohra bez recitativů. Pokusil jsem se redukovat text libreta na základní kostru, vytvořit pre-verzi Sabinovu. Na tomto základě Jirka Vyšehlid shromažďoval notový materiál a přišel s geniálním principem, že zpívat se bude sborově. A jako vždy v DRAKu nápad se rozvíjel do dalších souvislostí, tj. na scéně budou všichni neustále přítomni, budou střídát dle situací postavy herecké s postavami realizovanými prostřednictvím viditelné animace loutek. To ovšem znamenalo, že Petr Matásek hledal, až nakonec přišel s variantou neustálého pohybu – točících se prvků. Tím byl dán základ a mohlo se cvičit.

Jestli byla shoda při kolektivní tvorbě inscenace? Nejspíše podle výsledku ano, samozřejmě ovšem s vyhocenými momenty, které v procesu hledání zcela přirozeně nastanou, ale v DRAKu vždy nakonec vítězil společný zájem o co nejlepší výsledek. Diskuse byly, samozřejmě, skutečná tvorba z diskusí vychází, často bolí a je plná ran, ale především nápadů a sladování...

Analytická, textová, hudební, scénografická a režijní příprava trvala asi tři měsíce, pak stejnou dobu samotné zkoušky, při nichž jako vždy docházelo k mnoha korekcím a dalším nápadům, jejich zahození či zabudování do celku.

Vešel Josef Krofta, právem a uznávaně. Herci v DRAKu byli vždy tvůrčími podílníky na inscenacích. Vskutku tam panovala tvůrčí svoboda pod principálským dohledem. V tomto konkrétním případě se při zkouškách – zvláště v první fázi – naplno improvizovalo při hledání konkrétních tvarů jednotlivých situací i včetně nápadů, co dělat loutkami, co herecky. Díky tomu, že hudba byla naživo, pak celek už s improvizací – oproti jiným inscenacím – nepočítal, neboť by se představení nejspíše rozpadlo.

DRAK měl štěstí, že mnohé jeho inscenace působily velmi svobodně, jako by byly v tu chvíli vymyšleny, improvizovány, ale za tím byla vždy docela velká dřina a práce mnohdy až piplavá, protože najít ten nejúspěšnější a současně nejpresvědčivější pohyb loutce, aby vyslala žádoucí signál divákovi a nebyla pouhou nápodobou herce, je nesmírně těžké. Hledat totiž, co loutce sluší a umí jen ona, a na sebe vzít to, co sluší herci, je úkol, na který neexistuje návod ani recept, ono se musí vždy hledat znova. DRAKu se to v té době docela dařilo.

z rozhovoru s Jiřím Vyšehlidem

Honza Dvořák byl dlouhodobě přesvědčen, že Prodaná je vlastně loutkový příběh. Bylo ale nutno vymyslet, jak ji udělat, když je to národní poklad, na který se v té době skoro nesmělo sáhnout. Představa, že si s ní můžeme dělat co chceme, byla nemožná.

V době vzniku Prodané byly operní melodie slyšet na ulicích, lidi si je pískali, hrály je kolovrátky i orchestriony, prostě to byl tehdejší pop. A Prodaná je plná krásných písní a melodií, tak jsme se rozhodli udělat je tak, aby to naši herci, kteří nebyli žádní operní pěvci, uzpívali.

Vybrali jsme na každou postavu dva až tři lidi, kteří při běžném provozu pořád korepetovali. Jenže když jsem po nějakém čase zjistil, v jakém to je stavu, tak jsem si řekl, že takhle ne. To že by neprošlo. Vybral jsem po dohodě s ostatními, ty nejzajímavější a nejdůležitější árie, kde také byly nějaké sbory, a rozhodl jsem se, že všechno budou zpívat sbory! Všechno! Ale musel jsem ještě dál upravit muziku a předělat ji z velkého orchestru na naše malé obsazení. Dopsal jsem něco k cirkusové scéně, a pak už to šlo rychle.

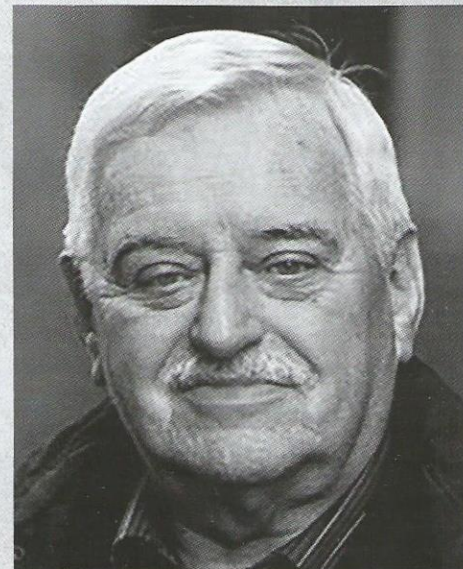
Co se týče textu, docházelo samozřejmě k vytrhávání stránek, to dělal Pepa Krofta s oblibou, až to zhuštěl na nejmenší míru. Mezi árie se dal vždy jen kratičký dialog, ve kterém bylo nahuštěno všechno, co jsme potřebovali.

Ještě ale musím připomenout genialitu Pepy Matásky. Hrál 17 lidí, a Petr říkal, že když se tam ty lidi postaví, už nemá žádné místo na scéně. Tak vymyslel geniální patrovou multilavici, na kterou mohli všichni vylézt, točit se,

hrát a zpívat. Pěta byl geniální! A to je všechno, pak už jsme jenom hráli!

Tvůrčí tým Draku osmdesátých let

Miloslav Klíma – dramaturgie

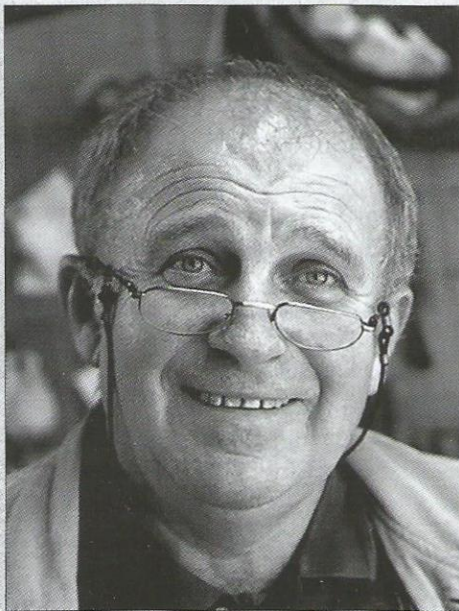
Prof. Mgr. Miloslav Klíma se jako dramaturg i jako autor zasloužil o prosazování moderního divadla. V 80. letech, kdy působil v Divadle DRAK v Hradci Králové, vzniklo především ve spolupráci s Josefem Kroftou několik legendárních a mezinárodně úspěšných projektů, které oslovily jak mladé, tak dospělé publikum a patřily k nejvýraznějším divadelním počínům své doby, např. Píseň života, Sen noci svatojánské, Prodaná nevěsta nebo Kalo Mitraš.

Jako pedagog Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU, na níž působí od počátku 90. let, vychoval řadu tvůrčích osobností.

Josef Krofta – režie

Režisér, autor, pedagog, umělecký šéf prof. Mgr. Josef Krofta, výrazný a obdivovaný talent, inspirátor nekliďu v každých stojatých vodách, vůdčí osobnost nejen českého ale i světového divadla, jmenovitě v oblasti tradičně nazývané loutkové divadlo.

Narodil se 30. března 1943 v Uherském Hradišti, v letech 1962–66 studoval na divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze, kde ho ovlivnil jak činoherní režisér František Štěpánek, tak zakladatel loutkářské ka-

tedry Erik Kolář a Emil Radok. Krátce působil ve studiu Československého rozhlasu v Českých Budějovicích a tam také přijal angažmá v Malém divadle (1968-71).

Na výzvu tehdejšího ředitele divadla DRAC Jana Dvořáka přešel do Hradce Králové v roce 1971, aby v novátorské linii tohoto divadla nejen pokračoval, ale pomohl mu postupně vybudovat světovou slávu a ohlas.

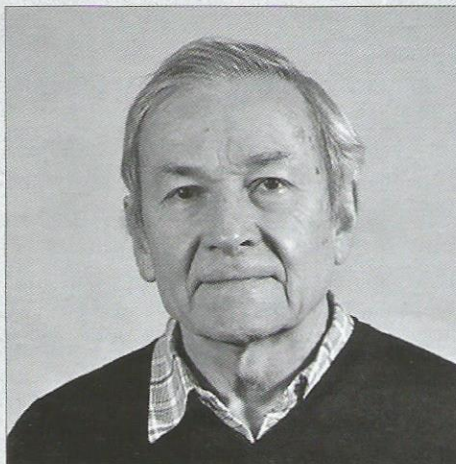
Vytvořil vzácně soudržný a inspirující tým s Petrem Matáskem, Jiřím Vyšehradem, Miloslavem Klímkou a celým souborem divadla. Spolupracoval či hostoval v řadě českých divadel a režíroval na řadě světových scén (Polsko, Finsko, Austrálie, Dánsko, Norsko, Francie, Israel, Japonsko aj.). Výčet jeho inscenací, které se staly pro vývoj jedné z linií českého divadla zásadní a mnohdy rozhodující je nesmírně bohatý, inspirující a mluví dodnes sám za sebe. Jsou to především inscenace Princezna s ozvěnou, Kytice, Jak se Petruška ženil, Enšpígl, Popelka, Jánošík, Máj, Šípková Růženka, Unikum – Dnes naposled, O Sněhurce... na Candida, Zlatovláska, Pastýřka putující k dubnu, Sen noci svatojánské, Píseň života, Prodaná nevěsta, Královna Dagmar, Pinocchio, Babylonská věž, Mor na ty vaše rody, Jak si hrají tatínkové a další...

Zásadním způsobem ovlivnil proměnu loutkářské katedry DAMU po listopadu 1989 na katedru alternativního a loutkového divadla, přičemž do pedagogického procesu vnesl nejen své zkušenosti a zkušenosti souputníků, ale otevřel studijní proces impulsům ze světa. Řada dnes již uznávaných mla-

dých tvůrců se hlásí k tomu, že jsou Kroftovi žáci.

Josef Krofta byl osobností, která svou tvorbou, fantazií, postoji a energií ovlivňovala divadelní svět. Těžké nemoci podlehl 18. března 2015.

Jiří Vyšehrad – hudba

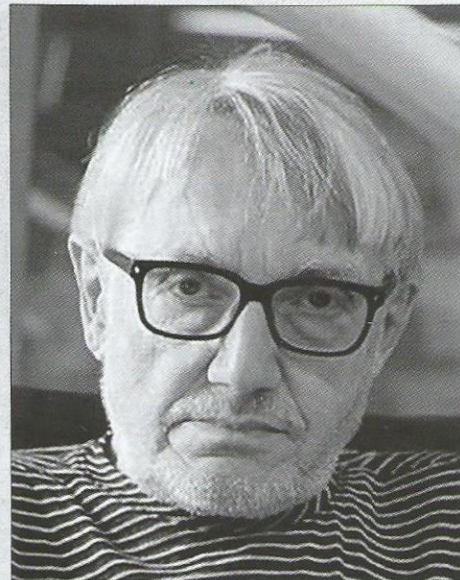
Jiří Vyšehrad, jeden z nejbližších spolupracovníků Josefa Krofta, je v divadle DRAC zaměstnán již 30 let. Jeho práce mu ale nikdy nezevšedněla a je pro něj stále vzrušujícím dobrodružstvím.

Jeho divadelní i životní vitalita z něj dělají člověka o mnoho mladšího. Určité procento této životní síly má jistě na svědomí obliba jízdy na kole v jakémkoli počasí a ročním období. Zabránit v ní může pouze živelná katastrofa. Je vždy o krok před svými kolegy, šestihodinové zkoušky jsou mu málo a když po deseti hodinách zkoušení jsou jeho mladší kolegové zničení, Jiří Vyšehrad je v nejlepším - a hraje a hraje ještě přitom na některý z mnoha hudebních nástrojů, které bravurně ovládá. Vodi čtyři loutky, dává pokyny zvukaři a korepetuje špatné tóny kolegů...

U Jiřího je obdivuhodná peklná či andělská soustředěnost pouze na jednu věc, kterou právě dělá a zkoumání konkrétní zkoušené situace, ze všech možných stran. Navíc ještě „funguje“ v několika dalších kapelách či hudebních uskupeních.

Petr Matásek – scéna

V letech 1958–1962 vystudoval Petr Matásek Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze a v letech 1962–1966 pokračoval ve studiu scénografie na Divadelní fakultě AMU. Jeho prvním angažmá bylo plzeňské Divadlo Alfa,

jehož scénografem a šéfem výpravy byl v letech 1967–1974, kdy hrál i černé divadlo v Laterně magice. V roce 1974 se stal scénografem a šéfem výpravy královéhradeckého Divadla DRAC na dlouhých 26 let.

DRAC se stále častěji zúčastňoval mezinárodních festivalů, jejichž součástí byly i workshopy. Po prvním workshopu v Dánsku (1984) byl Petr Matásek zván k vedení dalších workshopů, výuce na univerzitách a hostování – USA, Kanada, Japonsko, Austrálie, Velká Británie, Island atd. Byl duchovním otcem prostoru avantgardního Studia Beseda v Hradci Králové (1980–1984), který ho svou oproštěností inspiroval k akční scénografii.

Vytvořil více než 160 výprav loutkových, činoherních a operních inscenací – mimo jiné Prodanou nevěstu pro Divadlo DRAC. Jeho scény bylo možné vidět v Naivním divadle v Liberci, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v pražském Divadle Komedie, v dánském divadle v Odense, na Islandu, v Melbourne a a na dalších místech.

Od roku 1992 široce spolupracoval s pražským Národním divadem. Od roku 1990 byl také pedagogem na Katedře alternativního a loutkového divadla pražské DAMU, v roce 2003 byl jmenován profesorem. Byl jedním z kolektivu scénografů, kteří na Pražském Quadriennale (1999) získali Zlatou trigu. V roce 2011 obdržel Cenu Alfréda Radoka za scénografii.

Když 25. července 2017 prof. MgA. Petr Matásek po těžké nemoci zemřel, odešla jedna z vůdčích osobností českého divadla, odešel spolutvůrce řady legendárních inscenací.

Příběh úpické Prodané nevěsty

Dnes již není Prodaná nevěsta nedotknutelný poklad, který může být pouze pietně interpretován. Odlišný úhel pohledu, důraz na jiné hodnoty díla, to už si vyzkoušela mnohá tuzemská profesionální divadla. My jsme zvolili verzi, kterou vymyslel v osmdesátých letech zkušený kvartet královéhradeckých tvůrců – Josef Krofta, Miloslav Klíma, Jiří Vyšohlíd a Petr Matásek – pro loutkové divadlo DRÁK, kde ovšem slovo „loutkové“ by bylo lepší nahrazovat přesnějším „alternativní“.

Na „Dračí“ koncepci byl podstatný geniální nápad Jiřího Vyšohlída – sólové árie či duety převést na sbory. Ten byl pro realizaci jejich i naší inscenace podstatný. Také naše hudba vychází z jeho hudební transformace. Jiná cesta by téměř nebyla možná, kde bychom vzali velký orchestr?

Volné ruce jsme měli při řešení scény a hereckých situací, zvláště když jsme si vymysleli, že bychom rádi svoji „Prodanou“ hráli po vzoru kočovných divadel také na náměstích, zámeckých nádvořích či v parcích. Prostě všude, kde je kousek rovné plochy a kolem se mohou posadit diváci.

Technické řešení scény přineslo další samostatný příběh. Především scénu ozdobí a bude zakrývat historická, nějakých 150–160 let stará úpická opona, co dosud zdobila jen muzeum! Má někdo dojem, že

by se našla lepší příležitost ji provětrat, než při uvádění stejně starého kusu? Ještěže ta historická opona je malá, takže ji bylo nutno zvětšit. Nové technologie dokáží zázraky. Také další součásti scény vyžadovaly poměrně náročná technická řešení, takže musel přispěchat Michal Vejtběra a jeho královéhradecká strojírna a také úpická velopedová firma BP Lumen.

K uměleckému dotvoření scény podstatně přispěl řezbář Jirka Kober (má kořeny v Úpici, žije kousek od Karlštejna) a Květa Krhánková s návrhem kostýmní výpravy. Řekne se to snadno, ale bez výroby, zorganizované Irenou Vylíčilovou, by sebelepší návrhy zůstaly na papíře. Kdo neviděl, neuvěří, kolik práce a nervů stojí za ušitím téměř padesáti kostýmů v krátkém vánočním období. Poděkování zaslouží celý tým úžasných švadlenek (hereček, zpěvaček, tanečnic a akrobatek) podpořený třemi profesionálkami.

Řízení stavby a řešení souvisejících technických problémů převzal Pavel Mach. Často ale byl v pozici „poruč a udělej sám“. Vzpomínat na obětavé techniky dob minulých nemá smysl, spíše vymyslet, jak získat nové.

Pár slov je ale nutno uvést k samotnému nápadu uvést Prodanou nevěstu. I ten má svůj

příběh. Nutno připomenout, že hudební divadlo má v Úpici velkou tradici. Několik generací herců a zpěváků se nebálo uvádět i nejslavnější operety. V sedmdesátých a osmdesátých letech si Úpičtí s úspěchem troufli i na světovou My Fair Lady. Běh času ale nezastavíš, zmíněná generace odešla, nová dorůstá pomalu, takže v Bohémě už bylo možno zaslechnout skeptické hlasy, že na hudební projekty teď není síla.

Pak se na jistě chalupě slavily jakési narozeniny. Nad ránem, okolo klavíru, zpívalo celé divadlo v extázi písničky Semaforu i V+W. Tihle že nemohou zpívat?! „Když přemluvíme Ivetu a bude nás dva roky učit...?“ „Když Zdeněk Möglichen zaranžuje muziku...?“

Iveta Aman (Suchánková) kývla! A nejen kývla...! Dva roky nás učila zpívat! Na první „zpívání“ v závěru roku 2015 přišlo asi třicet lidíček – s posilami z Trutnova a okolí. To už byla určitá síla!

Zdeněk souhlasil! A nejen souhlasil... Zaranžoval muziku pro celé obsazení a kapelu rozehrál. Dráža Tvrdíková přijela z Trutnova s houslemi, Irena Podlipná ze Rtně s harmonikou, Mírek (její manžel) přivezl basu, Jarda Suchánek vybalil trubku, Martin Aman na střídačku s Hynkem Pacákem sedli za bici a Markéta Vránová předvedla úplně novou nevidanou elektroakustickou flétnu! Pak ještě dorazila Martina Skučková, mladá houslová bojovnice a ještě přibyla Vladka Machová se skvělým saxofonem!

Krásný příběh, premiérou se začíná psát jeho další kapitola.

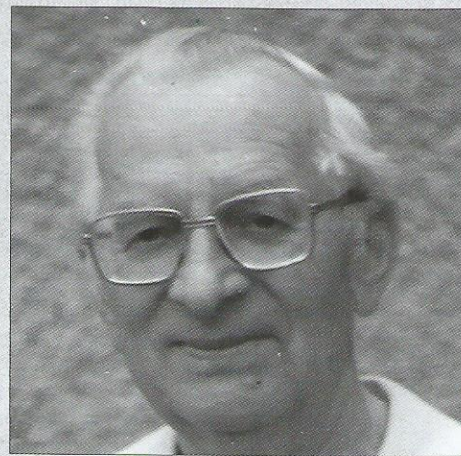

Příběh divadelní opony

Velmi cenným dokladem historie úpického divadla je opona, kterou někdy v šedesátých letech minulého století našel Aleš Řezníček, ředitel úpické školy Na Blahovce, kdesi na školní půdě. Byla hodně poničená, prožraná od myši a ztrouchnivělá. Jeho dcera Alena si pamatuje, jak ji řadu měsíců restauroval. Byl uznávaným malířem a velmi se snažil, aby ji zachránil, oživil, ale ponechal její původní charakter.

Není doložen přesný rok vzniku opony, ale bylo to v době rozvíjejícího se spolkového života okolo roku 1860. Maloval ji Vincenc Teuchmann a zobrazil na ní Úpici při pohledu ze Skalky. V té době žilo „úpické divadlo“ již přibližně čtyřicet let, hrálo se v přízemí radnice, kde také opona plnila svoji funkci. Byla poměrně malá, šitá na míru tamní stísněné místnosti.

Kde by si její tvůrce pomyslel, že za nějakých 150 let ji Jana Nešněrová pomůže v Muzeu Josefu Červenému vyfotografovat, že ji Aleš Hetflejš počítačově dokreslí od myši užranou kostelní věž, Radomil Mrklas v Liberci vytiskne na pořádnou plachtu a ochotníci „dobrodruzi“ jednadvacátého století za ni schovají svoji Prodanku! Ta opona i zmíněné operní dílo Bedřicha Smetany mají totiž přibližně stejné datum narození!

Aleš Řezníček

195. sezóna

Stejně jako život lidský slaví i život spolkový čas od času svá jubilea. To naše velké divadelní jubileum bude za pět let, letos je trochu menší, dostalo číslo 195, což je mimochodem i z celorepublikového pohledu docela úctyhodný věk.

Nutno předeslat, že navzdory tomuto věku se zrovna nacházíme v poměrně slušné kondici. Počet členů se už několik let pohybuje na hranici padesátky, navíc jsme do této sezóny získali několik dalších, potenciálních členů z okolních měst a obcí. Tenhle fakt se projevil, a také ovlivnil, i náš divadelní život.

Začalo to autorskou inscenací hry Já, Jája... Divadla Za zrcadlem. Tak se nazývá skupina našich mladých, vedená Lenkou Šrejberovou, následovala inscenace Havlova Odcházení v režii hostujícího Alexandra Gregara, a sezónu završuje zpěvohra Prodáná nevěsta, kterou připravil Vladimír Hetflejš v tvůrčím týmu s Ivetou Aman (zpěv), Zdenkem Möglichem (hudba), Květou Krhánkovou a Irenou Vylíčilovou (kostýmní výprava), Pavlem Machem (stavba) a dalšími.

Když k tomu přidáme účast mladých na workshopu v Maďarsku, několik zájezdových představení, ale třeba i náš „bramborákový“ podíl na úpické pouti, rozhodně nejde o tomto období tvrdit, že by nebylo plodné... Dobrá kondice je v životě spolku stejně vrtkavá, jako u lidí. Stále je potřeba o ni pečovat. S výše zmíněným repertoárem máme teď na pár týdnů solidně zaděláno.

Navíc je náš spolek zapojen, spolu se zástupci Rakouska, Islandu, Španělska, Srbska a Slovenska, do projektu, jehož součástí bude i letní tvůrčí dílna u nás v Úpici. Věříme, že i tady získáme nové mladé posily do dalších sezón úpického ochotnického divadla.

Zdeněk Vylíčil, předseda Spolku

Iveta Aman

Iveta Aman, rodačka z Úpice, se hudbě začala věnovat v osmi letech u Evy Matouškové na Základní umělecké škole Anny Marie Buxton. V roce 2007 byla přijata na pražskou konzervatoř do třídy profesorky Mgr. Zuzany Lászloové. Zúčastnila se mnoha mezinárodních soutěží (Mikuláše Schneidera Trnavského, soutěže Bohuslava Martinů). Absolvovala Massterclass u profesora Antonia Carangela. Po studiích na konzervatoři byla přijata na Janáčkovu akademii múzických umění v Brně.

Se svou kapelou Wishmasters vydala v roce 2014 první debutové album s názvem Beatrice, které se prodává nejen v České republice, ale také v Japonsku, Německu, Rusku, nebo v Jižní Americe. Nyní připravují druhé album s názvem Afterworld. Během koncertní sezony odehrají přes 60 koncertů v České republice, na Slovensku, v Polsku i Německu. Během své kariéry zpívá po boku předních českých interpretů, například Evy Pilarové (duet Rodeo), Vladimíra Hrona (duet Barcelona kapely Queen) a mnoha dalších.

Do projektu Prodané nevěsty se pustila v roce 2016. Její přirozená autorita strhla nejen značnou část stávajícího divadelního souboru, ale přitáhla i řadu nových členů a zpěváků z okolních obcí k pravidelným zkouškám. Nastudovala všechny pěvecké party, navíc sama vytváří postavu Mařenky.

Iveta má nejen mimořádný pěvecký talent, ale i schopnost pedagogicky a organizačně dlouhodobě udržet poměrně velký mužský i ženský sbor u náročné práce. Je na počátku své kariéry, držíme jí palce!

Irena Vylíčilová

Narodila se sice v Krnově, ale od útlého dětství je doma v Úpici. Po gymnáziu vystudovala v Praze střední pedagogickou školu, pracovala ve školství, později v kultuře. Ráda vzpomíná na legendu úpického dětského divadla – Zdeny Šmídovou, která i ji od dětství zasvěcovala do tajů prken, co znamenají svět.

Ochotníci ji mezi sebe přijali záhy, ale ještě dřív pokoušela divadlo i film v mladé študácké partě okolo spolužáka a kamaráda, dnes vynikajícího českého filmového tvůrce Mirka Janka.

Má za sebou bezpočet rolí s mnoha oceněními z divadelních přehlídek, ale také množství cen za kostýmní a scénické výpravy. Byla a je duší úpického divadla i oceněnou osobností úpické kultury.

A ještě jednu pozoruhodnost nutno zmínit. Se svým manželem Zdeňkem (je předsedou Spolku) tvoří součást nebyvalé úpické divadelní dynastie. Jeho rodiče byli totiž vynikající herci (matka navíc skvělá zpěvačka, otec klavírista a režisér), a jejich dcera i vnučka hrají v Prodané nevěstě. Čtyři žijící generace!

Irena Vylíčilová, mnohaletá členka vedení Spolku, herečka, kostýmní a scénická návrhářka, která vedla i výrobu kostýmů Prodané nevěsty. Nejvíce práce jí dal medvěd!

Květa Krhánková

Narodila se v Praze, kde také vystudovala Školský ústav umělecké výroby. V roce 1977 se přestěhovala do Úpice, která ji tenkrát, podle jejích slov, okouzila. Asi je to pravda, žije s námi dosud.

S velkým nasazením pracuje jako učitelka výtvarného odboru základní umělecké školy v Úpici, kde řadu svých žáků úspěšně připravila na zkoušky do výtvarných škol. Společně s přáteli rozvíjí svůj talent v grafice, kresbě a malbě. V Úpici uspořádala několik ročníků výtvarných sympozií učitelů výtvarné výchovy z celé Evropy.

Od roku 1992 upravuje graficky časopis Veselý výlet, který obohacuje svými kresbami. Se svou dcerou Katkou navrhuje a zdobí freskami interiéry krkonošských kapliček, které jistě nepřehlédnete při návštěvě Lysečin, Rýchor, Vrchlabí, nebo Černého Dolu. Zvládá nejrůznější grafické techniky, ale nejvíce jí učaroval barevný linoryt. Ojedinělým způsobem pracuje také v keramické dílně.

Květu velmi ovlivnila cesta do Ameriky a návštěva indiánských osad. Jednoduchost a krása indiánských ornamentů ji zaujala natolik, že se začala věnovat keramice s indiánskými motivy.

Uspořádala mnoho samostatných výstav a zúčastnila se řady přehlídek doma i v zahraničí (Francie, Polsko). Úspěchem byla pro ni účast na celosvětovém trienále grafiky v Polské Jelenie Gore.

Vtipně vyřešila kostýmní výpravu Prodané nevěsty. Do tiskové přípravy látek zapojila i své žáky. Děkujeme, Květo!

Zdeněk Möglich

Narodil se v Úpici v roce 1950, vystudoval elektrotechnickou průmyslovku v Jičíně a 48 let pracoval v úpické strojírenské firmě. Svoji náročnou technickou profesí ale vyvažoval celý život hudbou. Sám říká: „byl jsem samouk, vše na mne nějak spadlo z hůry“.

Od 15 let stále aktivně hrál, 35 let také vyučoval hře na klarinet a kytaru, nyní už je osmadvacet let kapelníkem Městské hudby Úpice.

Možná ani není doceněna tato jeho práce při vedení tělesa s mimořádnou tradicí. Kolik orchestrů zaniklo, když odešel kapelník! Úpické kapele se pod jeho vedením daří a stále se omlazuje.

Poslední léta se věnuje aranžování a úpravě skladeb pro velké orchestry a různá hudební seskupení. Pro úpické ochotníky je aranžmá k Prodané nevěstě už jeho třetí spoluprací.

Hudbou baví lidi, odměnou mu je potlesk a radost posluchačů. Zdeněk Möglich byl už dvakrát za svoji práci oceněn titulem Osobnost kultury města Úpice.

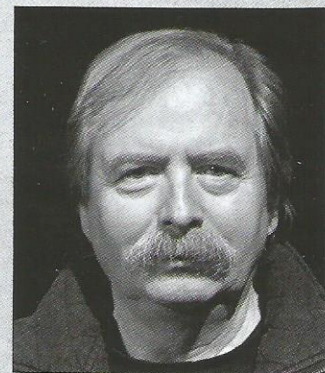
Vladimír Hetflejš

Úpický rodák (1945) měl na konci gymnázia dilema. Jít studovat elektrotechniku, jak doporučoval otec (...tyátr můžeš dělat vždycky!), nebo divadlo? Zvolil techniku. Byla jeho profesí ale jen pět let. Pak se věnoval kultuře. Nejprve v Trutnově transformoval Klub pracujících na Dům kultury a techniky, pak v Hradci Králové vedl odbor kultury Východočeského kraje a následně byl v Praze prezidentem Asociace odborových kulturních zařízení. Po sametové revoluci odborová kulturní zařízení neměla šanci. Již v roce 1990 založil se svou ženou, oděvní návrhářkou Helenou Fejkovou, výrobní a obchodní firmu, začal podnikat – a dosud nepřestal.

Divadlo? Hrál ve škole, hrál po studiích. V Úpici řadu let předsedal Festivalu současné divadelní tvorby, obnovil amatérské divadlo v Trutnově, dvakrát byl oceněn za mužskou roli (Sonatina pro páva, Tak kdo k čertu odejde) na Jiráskově Hronově, jednou za režii (Silvestr).

Pak si dal třicetiletou pauzu, aby se v roce 2013 vrátil k divadlu do rodného města právě v okamžiku, kdy divadlo slavilo své 190. narozeniny. Návrat byl ve znamení režie původně rozhlasové hry Jaromíra Ptáčka – Konec dětí. Soubor se v ní vyslovil k jednomu z nejvážnějších problémů současnosti. Byl za to městem oceněn.

Kam se zařadí jeho režie „Prodanky“, kterou byl tak okouzlen v osmdesátých letech v Hradci Králové, to se teprve ukáže.

Zdeněk Vylíčil

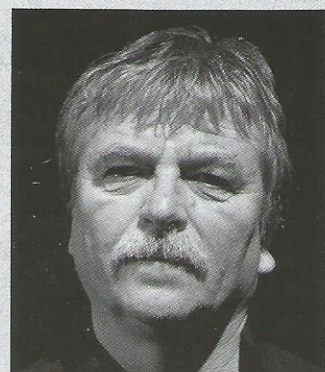
Mgr. Zdeněk Vylíčil (1958) pochází z Rychnova nad Kněžnou, kde také vystudoval strojnickou průmyslovku. Úpice a Trutnov jsou ale jeho města, kde od maturity žije a pracuje uprostřed své rozsáhlé rodiny. Nic na tom nezměnila ani pražská Karlova universita, kde vystudoval žurnalistiku.

Jeho osudem se stal Dům kultury v Trutnově a firma Willcap, s.r.o., kterou v roce 1994 založil a úspěšně se svou ženou a dětmi vede.

A úpické divadlo? Spolku divadelních ochotníků předsedá už přes pětadvacet let.

Jeho zásluhou se ulamují hroty sporů, premiér se dočká většina započatých inscenací, soubor se rozrůstá – a zřejmě při síle oslaví za pět let svoji neuvěřitelnou dvoustovku!

Jeho mimořádnou vlastností (vedle hereckých i pěveckých výkonů) je schopnost podržet režiséry i při jejich nebláznivějších nápadech. Prodanka je toho důkazem.

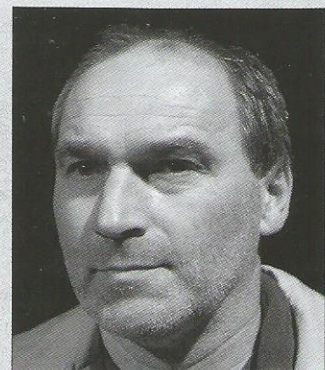
Pavel Mach

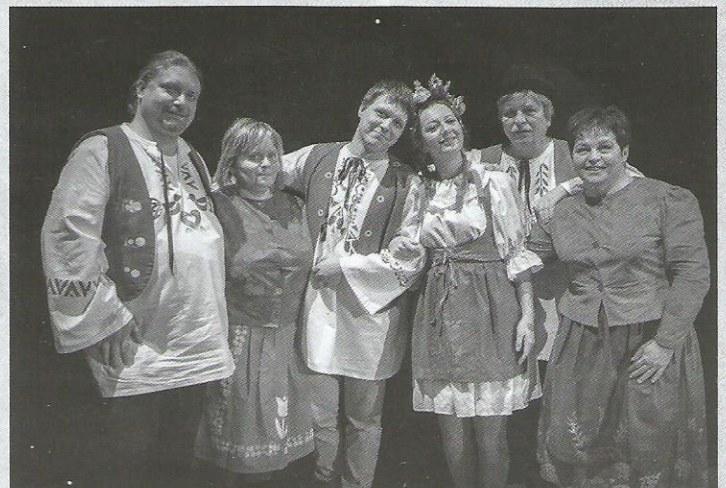
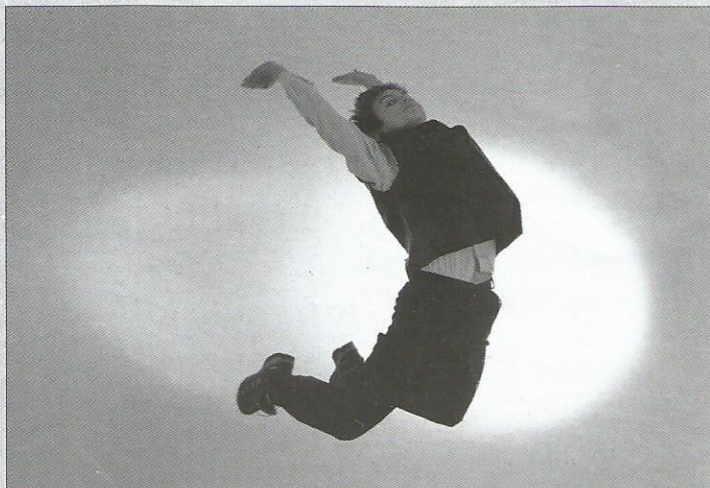
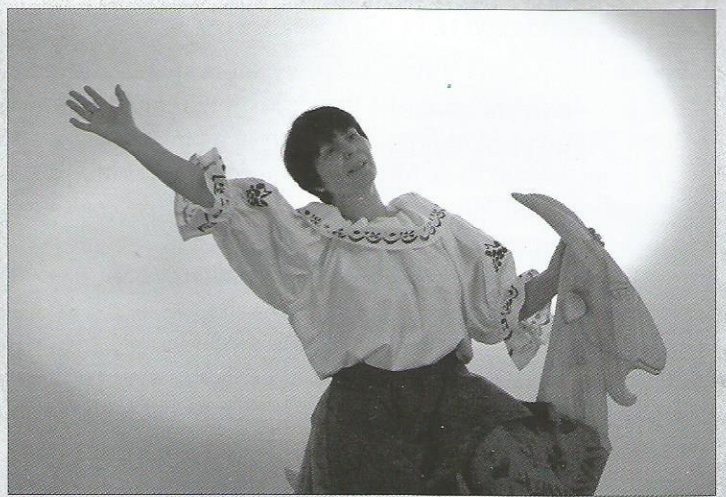
Rodák z Úpice (1965) věnoval celý svůj dosavadní život stavebnictví. Od prvních let svého vyučení přes Pozemní stavby a Tibu, až po současnou svoji soukromou stavební firmu.

Každý v Úpici zná Pavla Macha jako svého místostarostu, a skoro každý také ví, že jeho největším koníčkem už třicet let je úpické divadlo. Zasedá ve Spolkovém výboru, ale v montérkách především dělá doslova na všem, co divadlo potřebuje ke svému chodu.

Ze všech sil usiluje i o řešení „personálních problémů“ souboru – vždyť zapojil do divadla i svoji ženu, syna a snachu. To je jen malý příklad těm, co se ptají, jak je možné, že úpické divadlo žije už těch 195 let! Nemůže totiž vyhynout!

Když se objevily problémy okolo scény Prodanky – řešil je také! Na pochodu! Jen občas prodal, že tohle se mělo řešit minimálně před měsícem! Pavle, díky!

Erilens

partner Divadla Úpice 2019–2021

Společnost ERILENS s.r.o. vznikla v roce 1992. Zabývá se vývojem, výrobou a distribucí lokomočních pomůcek a zdravotnického materiálu. Od roku 2000 společnost také pomáhá při transportu a manipulaci s postiženými v různých prostředích a interiérech. Veškeré produkty, které nabízí ERILENS s.r.o. v nadstandartní kvalitě, usnadňují nejenom pohyb, ale také komplexní péči o hendikepované osoby.

Gastpro

Firma poskytuje komplexní služby v profesionální gastronomii už od roku 1993. Má za sebou stovky významných zakázek nejen v domovském regionu Krkonoš, ale v celé ČR i v zahraničí. Právem se řadí do úzké skupiny nejúspěšnějších společností v oboru.

Nabízí vše od poradenství a projekce gastronomických provozů, přes dodávky a montáže technologií, až po odborné konzultace a zaškolení personálu. Tým zkušených servisních techniků má k dispozici špičkové technické a prostorové vybavení, a je připraven k zásahu v nepřetržitém HOT-LINE režimu 24 hodin denně!

Radomil Mrklas

MARTILLA s.r.o.

Liberecká firma Martilla, s.r.o., kterou ovládá Ing. Radomil Mrklas, instalovala v květnu 1999, jako první v České republice, čtyřbarevné textilní tiskové zařízení systému CMYK.

Následně byly vyrobeny dosud největší tisky – čelní obrazy pro slavnosti piva ve Stuttgartu o velikosti 50 x 7,5 metrů. Mimo tyto velké tisky vyřizuje Martilla i zakázky menšího rozsahu, přičemž průběžně je vytvářen fond textilních desénů s fotografickými motivy pro oděvní účely. Tisk úpické historické opony byl pro Radomila Mrklase třešničkou na dortu!

Air Components

Společnost Michal Vejběra – Air Components vznikla v roce 2000 v Hradci Králové. Zabývá se strojní a zámečnickou výrobou se specializací na zpracování plechů, výrobu lehkých profilových konstrukcí z oceli, nerez a hliníku.

Je významným dodavatelem pro chemický a potravinářský průmysl, ale poskytuje služby i výrobcům různých strojů či lodí. Nebrání se ale ani zakázkám zlepšujícím kvalitu bydlení, tzn. bytovým a interiérovým doplňkům na míru, kovaným zábradlím a schodištím, balkónovým zábradlím, vratům, plotům a podobnému sortimentu. Air Components zvládl bez problémů výrobu pouťového kolotoče pro úpickou Prodanou nevěstu!

Jiří Kobr

V kouzelné přírodě nedaleko Karlštejna žije s rodinou řezbář a restaurátor akad. sochař Jiří Kobr, který má úzký vztah k Úpici už z dob svého mládí, kdy jezdil do Suchbátovic na chalupu za svou babičkou. Zabývá se volnou tvorbou i restaurováním, vystavuje a má za sebou i několik let pedagogické praxe. Pak za ním přijeli z Divadla Úpice – Jiří sedl ve svém atelieru k vonícímu dřevu – a dal se do figury, které daly ráz kolotoči Prodané nevěsty!

BP Lumen

Svižná úpická firma, která umí v cyklistice skoro vše. Dokonce vyrábí kola, na kterých se ani nemusí šlapat! A s „přišlápnutím“ vyjedete na nich až tam, kam se normálně skoro vyjet nedá! Takoví jsou machři! Pak se u nich zjevili ochotníci, přivezli staříčké bicykly – a prosili a prosili! Kdo nevěří, ať tam běží, nebo jde na úpickou „Prodanou“.

Willcap, spol. s r.o.

Firma WILLCAP se na reklamním trhu objevila již na počátku devadesátých let. Nejprve především jako agentura mediální, později pak jako jeden z největších dodavatelů reklamních dárků v regionu. Stejnou pozici si postupem času společnost vydobyla i v komoditě sportovních a upomínkových pohárů, kde se především skleněné trofeje dostaly do popředí zájmu odběratelů prakticky z celé republiky. Špičková technologie pro potisk textilních materiálů i plnobarevný digitální UV LED tisk na prakticky neomezenou škálu materiálů (kov, plast, korek, dřevo, sklo...), umožňuje plnit i ty nejnáročnější požadavky grafiků, a to zejména pro malé až kusové zakázky.

Stavební firma MACH

Přestože firma patří mezi ty menší, daří se jí už více než 20 let realizovat nejen drobné stavební úpravy, ale také komplexní rekonstrukce či výstavbu rodinných domů i menších průmyslových objektů a hal. Předností je především osobní kontakt se zákazníkem a díky dlouholetým zkušenostem i schopnost nalézt společně s ním vždy optimální řešení příslušné stavení realizace.

DIVADLO ÚPICE – Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek

Chelčického 216, 542 32 Úpice | předseda: Mgr. Zdeněk Vylíčil | vydáno jako program k premiéře 3. 2. 2018 | 3. vydání (2020)

Bedřich Smetana / Karel Sabina: Prodaná nevěsta | připravil: Vladimír Hetflejš
fotografie: Josef Červený, Petr Košťál, archiv Spolku.

V obrazové i textové části byly použity kopie historických materiálů a citace z fondů Knihovny Národního muzea, Muzea Bedřicha Smetany, Národního divadla a Divadla Drak.

grafický design a sazba: www.hetflejs.cz | tisk: Tisk Ofset a.s., Úpice

www.divadloupice.cz